

DOMSTOL

ADMINISTRASJONEN

Saksbehandler: Elin Helen Kvalvik Utvik
Direkte tlf.: 73 56 70 51
Dato: 02.12.2019
Saksnr.: 19/1579 - 2
Arkivkode: DOMSTOL 008
Deres ref.:

Kulturdepartementet

Hørings svar - NOU 2019:9 Fra kalveskinn til datasjø - Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver

Det vises til oversendt brev datert 1. juli 2019 hvor NOU 2019:9 «Fra kalveskinn til datasjø – Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver» sendes på høring.

Domstoladministrasjonen har orientert domstolene om rapporten, og bedt domstoler som har eventuelle synspunkter om å fremme disse direkte for departementet.

Det fremgår av høringsbrevet at formålet med høringen er å få høringsinstansenes syn på de enkelte bestemmelser i Arkivlovutvalgets lovutkast.

Ved å videreføre begrepet «arkiv» selv med en endret definisjon, jf. lovforslaget § 5, fremstår lovforslaget fremdeles å være innrettet mot papir. Det bør vurderes å gjøre digitaliseringen mer synlig både i loven og i lovtittelen.

Det fremgår av NOUen at arkivlovutvalget har valgt å flytte regler som i dag står i forskrift til lovutkastet, slik at lovforslaget er mer omfattende enn gjeldende arkivlov. Domstoladministrasjonen støtter utvalget i at de viktigste reguleringene bør fremgå av loven og ikke i en forskrift.

I lovutkastet § 5 er det inntatt definisjoner. Domstoladministrasjonen har ingen kommentarer til definisjonene.

Lovens virkeområde fremgår av lovutkastet § 2. Domstoladministrasjonen stiller seg bak forslaget om å utvide lovens virkeområde slik at organer som utfører oppgaver på vegne av det offentlige omfattes, og slik at virkeområdet i hovedsak vil sammenfalle med offentliglova.

Domstoladministrasjonen støtter forslaget i lovutkastet § 2 tredje ledd første punktum om at reglene om sanksjoner ved tilsyn ikke skal gjelde for domstolenes virksomhet etter rettergangslovgivningen. Domstoladministrasjonen er enig med Arkivlovutvalget i deres vurdering av hvorfor Nasjonalarkivet ikke bør kunne gi pålegg til den dømmende makt.

Det åpnes videre i lovforslaget § 2 tredje ledd annet punktum for at Kongen kan fastsette ytterligere unntak fra lovens regler for domstolene. Domstoladministrasjonen er enig i at loven inneholder en slik forskriftshjemmel.

Domstoladministrasjonen vil påpeke at dersom lovforslaget § 40 om klagerett for massemedia lovfestes, bør det vurderes unntak i forskrift for domstolenes virksomhet etter rettergangslovgivningen, slik at massemedia må forholde seg til rettergangslovgivningen i forhold til dokumentasjon om domstolenes dømmende virksomhet.

I lovforslaget § 6 foreslås det innført et obligatorisk krav til dokumentasjonsstrategi. Det fremgår av NOUen at hensikten er å gi ledelsen i virksomheten et grunnlag for å fastsette mål, avklare status, vurdere risiko og evaluere etterlevelsen av dokumentasjonspliktene i loven. Domstoladministrasjonen antar at forslaget medfører at arkivspørsmål på denne måten blir forankret i ledelsen. Det vil imidlertid medføre konsekvenser for virksomhetene i og med at dokumentasjonsstrategien må tilpasses risikoforholdene i virksomheten slik at dette kan bli en omfattende oppgave.

I lovforslaget § 22 andre setning omhandles plikten til å avklare behandlingsansvar i samarbeidsrelasjoner, og det foreslås at ved delt behandlingsansvar, «skal det inngås avtale om dette ansvaret i samsvar med personvernforordningen artikkel 26 nr. 1.» (vår understrekning). Av personvernforordningen artikkel 26 nr. 1 fremgår det at felles behandlingsansvarlige på en åpen måte skal fastsette sitt respektive ansvar for å overholde forpliktelsene i forordningen. Av samme bestemmelse nr. 2 fremgår at det vesentligste innholdet i ordningen skal gjøres tilgjengelig for de registrerte. I fortalepunkt 79 til bestemmelsen i personvernforordningen fremgår det at bestemmelsen krever en tydelig fordeling av ansvar i henhold til forordningen. I kommentarutgaven til artikkel 26 fremgår det at det ikke er et krav om skriftlig avtale, og at det ikke er nødvendig å etablere en ordning mellom partene dersom ansvaret er fastsatt i lov. Domstoladministrasjonen mener at det kan være uheldig at det benyttes en annen ordlyd i bestemmelsen enn den ordlyden som fremgår av forordningen, fordi dette kan skape usikkerhet angående om ordlyden i ny arkivlov krever mer av de felles behandlingsansvarlige enn det som allerede følger av forordningen.

Av lovforslaget § 22 3. setning foreslås det at informasjon om behandlingsansvar for personopplysninger etter ny lov og eventuell avtale om felles behandlingsansvar skal være offentlig tilgjengelig på virksomhetens nettsider. Av lovkomentarene fremgår at virksomhetene med dette forpliktes til å informere på nettsidene sine om forholdene omtalt i bestemmelsens 1. og 2. setning (protokoll og avtale om felles behandlingsansvar), og det presiseres at dette omfatter protokoller etter personvernforordningen artikkel 30. Slik vi forstår det følger det ikke av personvernforordningen en plikt til at protokollen skal gjøres tilgjengelig på virksomhetens nettsider. Domstoladministrasjonen bemerker at protokollen er et levende dokument, som stadig vil oppdateres når det oppstår nye behandlingsaktiviteter hos virksomheten. Protokollen skal fremlegges for Datatilsynet på forespørsel. Vi mener at en plikt til at protokollen skal publiseres på virksomhetenes nettsider vil være u hensiktsmessig. Vi antar at det for arkivpliktige virksomheter er mest hensiktsmessig å innarbeide aktivitetene tilknyttet arkiv i samme protokoll som virksomheten har utarbeidet etter personvernforordningen (i det det er snakk om samme aktiviteter). Innføring av en plikt til å publisere protokollen på virksomhetens nettsider når det gjelder arkivformål antar vi vil medføre merarbeid uten at de registrertes personvern blir styrket av et slik krav.

Både for protokoll over behandlingsaktiviteter og for felles behandlingsansvar mener Domstoladministrasjonen at det vil være mer hensiktsmessig om beskrivelser fremgår av virksomhetens

personvernerklæring (som mange virksomheter allerede har utarbeidet i samsvar med personvernforordningen artikkel 5, 12, 13 og 14), og hvor også behandlingsaktiviteter med arkivformål omfattes.

Domstoladministrasjonen har ingen kommentarer til arkivlovutvalgets lovtekniske utgangspunkt om at ny arkivlov bør fastslå at personvernforordningen gjelder generelt for arkiver og annen dokumentasjon etter loven som er yngre enn 110 år og at det legges til grunn et vidt personopplysningsbegrep.

Domstoladministrasjonen har heller ingen kommentarer til det skarpe skillet mellom opplysninger om levende og døde personer som utvalget legger opp til. Når det gjelder lovutkastet § 23 om personopplysninger om avdøde personer mener Domstoladministrasjonen at opplysninger om en avdød person skal anses som en personopplysning etter arkivloven til det er gått 20 år fra dødsfallet. Med å velge 20 år får man tilsvarende lengde som Forvaltningslovutvalget foreslår for taushetsplikt om noens personlige forhold etter at personen er død.

Hensynet til etterlevelse av loven tilsier at det vil være behov for tilsyn. Domstoladministrasjonene har ingen ytterligere kommentarer til lovutkastet § 12 om tilsyn, så lenge det ikke kan gis sanksjoner etter tilsyn til domstolens virksomhet etter rettergangslovgivningen, jf. lovutkastet § 2 tredje ledd.

Ved innføring av en klagerett for massemedia, jf. lovutkastet § 40, mener Domstoladministrasjonen at det bør vurderes å unnta fra klage dokumentasjon av domstolenes virksomhet etter rettergangslovgivningen, jf. forskriftshjemmel inntatt i lovutkastet § 2 tredje ledd annet punktum.

I lovutkastet § 43 foreslås det at den som handler forsettlig eller grovt uaktsom i strid med bestemmelser i loven eller i medhold av den kan straffes med bøter. Grov uaktsomhet er ikke straffbart etter gjeldende arkivlov § 22. Domstoladministrasjonen ser behovet for å også kunne straffe virksomheter som har opptrådt grovt uaktsomt, idet det er vanskelig å bevise at en virksomhet har opptrådt forsettlig.

Dokumentasjonspliktene fremgår av lovutkastet kapittel II. Utvalget har lagt opp til et digitaliseringsvennlig regelverk, ved at det angis konkrete dokumentasjonsplikter. Det legges opp til at disse dokumentasjonspliktene må skje automatisk og på en slik måte at dokumentasjonen tilslutt overføres til langtidsbevaring uten manuelle prosesser.

Forslaget medfører en plikt til å dokumentere informasjonssystemer, databaser og registre etter lovutkastet § 9, automatisert rettsanvendelse etter lovutkastet § 10 og avgjørelser etter lovutkastet § 11.

Domstoladministrasjonen ønsker å påpeke at det er mange offentlige virksomheter som pr. i dag arbeider med egenutviklede systemer. Dersom dokumentasjonspliktene skal skje automatisk slik arkivlovutvalget legger til grunn, må det gjøres en stor utvikling av disse egenutviklede systemene. For de langt fleste av disse systemene kan man ikke påregne at det utvikles hyllewaresystemer som kan kjøpes. Dette medfører at det vil bli en stor kostnad ift utvikling som vil ta tid og man vil være avhengig av finansiering. Det må derfor vurderes overgangsordninger både i forhold til tidspunkt dokumentasjonspliktene evt. skal trå i kraft og om det skal gi overgangsordninger frem til det har vært mulig å utvikle systemer for den enkelte virksomhet som gjennomfører dokumentasjonspliktene automatisk. Det bør også i forarbeidene til en ny lov fremgå hvilken dokumentasjon som vil være tilstrekkelig for å oppfylle lovens krav.

Arkivlovutvalget fastslår i lovutkastet § 8 første ledd at virksomheter skal dokumentere sin eksterne kommunikasjon. Dette gjelder både pr. brev, e-post og andre plattformer som internettsider, facebook ol.

Det bør i forarbeidene til en slik lovbestemmelse fremgå hva som omfattes av begrepet «virksomheten» i forhold til at kravet kun retter seg mot ekstern kommunikasjon og ikke intern.

Det fremgår av lovutkastet tredje ledd at virksomheter skal gi tilsatte tilgang til verktøy for å ivareta denne plikten på en automatisert måte.

En del korrespondanse i virksomhetene skjer i dag på e-post, og personopplysningsforskriften setter begrensinger for arbeidsgivers innsyn i de ansattes e-post. Utvalget skisserer i NOUen to mulige løsninger for hvordan de ansatte kan skille mellom privat og virksomhetsrelatert e-post, men skriver samtidig at det ene forslaget antakelig ikke er tillatt etter dagens personvernlovgivning. Etter Domstoladministrasjonens synspunkt er den eneste løsningen som i dag fremstår som aktuell utvalgets forslag b), hvor den ansatte aktivt markerer virksomhetsrelatert e-post og at denne overføres automatisk til virksomheten og dokumenteres. DA antar at man med en slik tilnærming får bedre tilgang til korrespondanse som skal arkiveres, enn dersom den ansatte selv aktivt må overføre e-post fra e-postsystemet til saksarkivsystemet.

Et slikt system må imidlertid utvikles og DA støtter at det i lovutkastet § 44 åpnes for ikrafttredelse av de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

I lovutkastet § 8 annet ledd er det foreslått en uttrykkelig plikt for virksomheten til å dokumentere virksomhetsrelatert kommunikasjon til og fra arbeidstakere i ledende stillinger. Domstoladministrasjonen antar at en slik bestemmelse kan være utfordrende å gjennomføre både praktisk og teknisk. Også arbeidstakere i ledende stillinger vil være underlagt de samme begrensinger ift arbeidsgivers innsyn i e-post korrespondanse. Dersom kommunikasjonen mellom arbeidstakere i ledende stillinger foregår muntlig vil det ikke være praktisk mulig å dokumentere denne.

Arkivlovutvalget foreslår å gå bort fra begrepet «journalføring». Innsyn etter offentleglova baserer seg på det som er «journalført». Domstoladministrasjonen er usikker på hvordan innsyn etter offentleglova kan håndteres dersom det ikke lenger vil foreligge en journal.

I forhold til forslaget om å utarbeide en ytterligere forenklet og mer presis noark-standard er Domstoladministrasjonen usikker i forhold til hva som bør gjøres. Domstoladministrasjonen ser imidlertid fordeler med å ha en noark-standard fordi virksomheten vet at den forholder seg til lovverket når standarden benyttes.

Domstoladministrasjonen har ingen kommentarer i forhold til forslaget i lovutkastet § 20 om en videreføring av forbundet mot å overføre ikke-digitalt arkiv til utlandet.

Når det gjelder digitalt arkiv og overføring til utlandet i medhold av lovutkastet § 21 anser Domstoladministrasjonen det som viktig at det i forbindelse med risikovurderingen som virksomheten skal gjennomføre, før en eventuell overføring av digital dokumentasjon til utlandet, utarbeides veiledere som inneholder et minimumssett over hva en slik risikovurdering skal inneholde. Det kan ikke forventes at alle virksomheter som er foreslått underlagt lovens virkeområde har kompetanse til å gjennomføre en slik risikovurdering uten en veileder.

I forhold til utforming av avtaler vil det også være behov for veiledere om hva en avtale som et minimum må inneholde.

Domstoladministrasjonen har ingen kommentarer til at Arkivlovutvalget foreslår at bevaringsnivå og metodikk gjøres til gjenstand for en nærmere vurdering.

Når det gjelder endring fra begrepet «kassasjon» til «sletting» mener Domstoladministrasjonen at det bør brukes samme begrep, både i arkivlov og personopplysningsloven.

Domstoladministrasjonen har ingen kommentarer til lovutkastet § 18 om at sletting bare kan skje der det foreligger positiv hjemmel. Hva som må slettes må uansett ses i sammenheng med bevaringsnivå og metodikk som utvalget foreslår skal utredes nærmere. Lovutkastet må også ses i sammenheng med lovutkastet § 27 om minimering av personopplysninger ved overføring til langtidsbevaring. Så langt Domstoladministrasjonen er kjent med foreligger det heller ikke pr. i dag programvare/systemer som automatisk kan forestå minimering evt. pseudoanonymisering av opplysninger.

Domstoladministrasjonen vil påpeke at hvorvidt opplysninger skal minimeres eller ikke vil avhenge av dokumentasjonens innhold. Dokumentasjon som skal benyttes til forskning eller utarbeidelse til statistikk kan minimeres uten å tape sin verdi. Når det gjelder opplysninger om saksforhold som gjelder egen familie/slekt, kan en minimering medføre at opplysningene som enkeltpersoner ønsker innsikt i går tapt.

Det fremgår av lovutkastet § 26 om overføring av dokumentasjon til langtidsbevaring at dokumentasjonen skal overføres til langtidsbevaring når den har gått ut av bruk i virksomheten der den er skapt. Det åpnes for at Kongen kan fastsette at enkelte virksomheter eller type virksomheter skal overføre dokumentasjon på et bestemt tidspunkt, herunder at overføring kan utsettes i lang tid. Selv med en slik forskriftshjemmel mener Domstoladministrasjonen at det bør fremgå, i hvert fall i lovens forarbeider, hva som ligger i begrepet «gått ut av bruk». Det bør videre avklares, helst i lovteksten, hvem som kan bestemme når dokumentasjonen har gått ut av bruk, skal det være virksomheten selv eller Nasjonalarkivet.

Det fremgår av lovforslaget § 30 første ledd at statlige arkiver skal overføres på digitale formater til Nasjonalarkivet. Nasjonalarkivet kan i særskilte tilfeller gjøre unntak. Dette medfører at virksomhetene selv vil måtte konvertere sine arkiver fra papir til digitalt så fremt at det ikke er gjort unntak fra Nasjonalarkivet.

Etter dagens arkivlov er Arkivverket pliktig å motta arkiver på papir. Domstolene i Norge har pr. i dag ikke fått avlevert papirarkiver pga manglende kapasitet hos Arkivverket. Dersom lovforslaget i § 30 første ledd vedtas vil dette medføre en «tilbakevirkning» idet ikke avleverte papirarkiver må leveres digitalt dersom det ikke gis unntak av Nasjonalarkivet. Kostnadene vil stige alt etter hvilket år som settes som skille mellom når det kan leveres arkiv på papir og når arkivet må leveres digitalt.

Det vil for det første være en formidabel jobb for domstolene i Norge, og antakelig for andre statlige arkiver å konvertere et ikke-digitalt arkiv til et digitalt arkiv. Det vil påløpe store kostnader for virksomhetene i den forbindelse, og det bør fremgå i lovens forarbeider om dette er utgifter som statlige virksomheter kan påregne å få dekket idet Nasjonalarkivet vil spare penger idet lagring av digitale arkiver er langt billigere enn ikke-digitale arkiver. Det bør videre fremgå i lovens forarbeider hva

som vil utgjøre «særskilte tilfeller» for å gjøre unntak fra kravet om å overføre statlige arkiver på digitalt format.

Arkivlovutvalget fremholder i NOUen at lovutkastet i seg selv vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser i begrenset omfang. Domstoladministrasjonen vil påpeke at dersom lovforslaget blir vedtatt vil det medføre store investeringer i nye systemer, endringer i egenutviklede systemer og oppbygging av en kompetanse på digital arkivering for alle virksomheter som blir underlagt loven. Som nevnt i tilknytning til langtidsbevaring vil mange statlige virksomheter også få store kostnader ved å konvertere ikke-digitale arkiver til digitale formater.

Med hilsen

Robert Envik
seksjonssjef

Elin Helen Kvalvik Utvik
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.